

אופיר ישעיהו (שייקה) ז"ל

נולד בשנת 1927 בירושלים

התגייס לפלמ"ח ב-1943, הצטרף לפלי"ם ב-1944

נפטר באוגוסט 1987

כתב - נמרוד אשל

ה ע ס נ ה ר י ס ' 0

התרבות וההווי שלנו, שהטביעה את חותמה על הפלמ"ח כולו. דן בן-אמוץ, אסקימו, יוש הלוי, מוישה ליפסון, ושאר "שחקנים מגדולי התיאטרון", הצטרפו לכוח המשימה, אך שייקה היה ונשאר תמיד היהלום שבכתר. פנטומימאי טבעי, מחבר טקסטים משוגעים, מספר מעשיות וסיפורים, שר, הוקד, מעצב דמויות ומצחיק עד דמעות.

פגישתם של דן בן-אמוץ ושייקה אופיר בפלוגה הימית הניבה פרי הילולים, שהותיר את רישומו על תיאטרון ההומור הישראלי עוד ימים רבים אחרי שהם הלכו לעולמם. לימים, כשהתגלה שייקה לרבים כשחקן מבצע מעולה וגם מחבר מערכונים וממציא ובונה דמויות ומצבים, התברכנו בלבנו, שאנו היינו הראשונים שזכינו לעמוד סביב ערש הקריירה שלו.

הגשמים, למשל, שעמם הרבה שייקה לעבוד, כידוע, מרבים לספר בשבחיו כחבר בצוות, כמי שהיה משכיב אותם על הארץ מרוב צחוק במהלך החזרות, שיחד עם שותפיו "בישל" את ההופעה שעליה עבדו. גרסה דומה סיפר גדי יגיל. כך נהג אז, באהלי פלי"ם, עם כשרונות החובבים הפלוגתיים, וכך המשיך גם בעבודה עם אנשי המקצוע. כשפרצה מלחמת העצמאות, היה שייקה בחמישייה הפותחת של הצ'יזבטרון ושחקן הציר המצטיין של הלהקה הצבאית הראשונה של צה"ל.

כאשר יצא שייקה לכרכי הים, ללמוד ולהתפתח, הביעו רבים מחבריו חשש ששוב לא נראה אותו עמנו. אבל חרף הצלחתו הרבה, חזר אלינו שייקה, לתל אביב, פעם אחרי פעם.

יום אחד פגשתי אותו ברחוב בתל אביב והופתעתי לראותו. "אני כל כך מתגעגע לארץ ולחברים", אמר בהצטרקות, "שאני מוכרח לשוב מפעם לפעם". פעם אחרת הלכתי ברחוב דינגוף עם דן בן-אמוץ, ומי בא לקראתנו אם לא שייקה/ הוא הבחין בנו, לבש ארשת של אידיוט, פשפש בכיסו כאובד עצות, שלף ניר מקומט, קרב אלינו, הציג בפנינו את הפתק ופצח כשטף דיבור, בולע את המילים, מבליע את המשפטים. לא תפסנו דבר, כך פעם אחר פעם. לא הבנו מילה ולא יכולנו לומר גם באיזו שפה הוא מדבר. אינני יודע מה בדיוק הצחיק אותנו אבל כעבור רגע או

ימים רבים לפני ששייקה אופיר היה לסלבריטי, כלומר לאישיות חשובה, על במות ארצנו ובבירות העולם, זכינו אנו, ימאי הפלוגה הימית של הפלמ"ח, להכיר אותו ואת גיבורי מערכוניו והמיתולוגים. זאת גם לפני שכל הפלמ"ח ידע מי זה שייקה מהצ'יזבטרון.

גיבורי מערכוניו, שהפכו בני בית בפולקלור הישראלי (כמו, למשל, השוטר אזולאי, ד"ר טיכו וכו'), היו מוכרים לנו, כאילו היו אחד מאתנו. מול עינינו ממש הלכו דמויות מיתולוגיות אלו, קרמו עור וגידים ולבשו את צורתן המוכרת, צעד אחר צעד, שלב אחר שלב.

בערבי החורף הארוכים, כשאנו מסוגרים מאחורי חומות הסודיות של פעולותינו ומנותקים ממעיינות התרבות והבידור, היינו מתכנסים בסככת הסירות בקיסריה, מתיישבים על הסירות ועל הציוד הפזור סביבן, ומהווים לשייקה מגרש ביתי חם. "תן לו יותר מאיש אחד", אמרו חכמי הפלוגה, "ויש לך הופעה".

תקופת הפלי"ם היא קטע קצר ולא מוכר בביוגרפיה המרתקת של שייקה, שהפך מאיש להקה צבאית לשחקן מפורסם וקומיקן שאין שני לו, בארצנו, ולא רק בה. לכן לא באנו לספר כאן על שייקה הגדול מכולם, המפורסם, אלא רק להוסיף על הידוע את אותו חלק מחייו שבו היה אחד מאתנו.

הדימיון היצירתי של שייקה היה מפכה כמעין המתגבר כל ימות השנה. אבל בלילות הציפיה ל"הורדה", שנרחתה אל תוך הלילה שעה אחרי שעה, כאשר את הסככה גרשו ימאים מכל הפלוגה, היה דמיונו הפורה פורץ ועולה על גדותיו כנהר איתן אז גם קיבל שייקה תגבורת של כשרונות משאר המחלקות, והשמחה היתה רבה.

באחד הלילות הללו ראיתי לראשונה איך אדם משחיל חוט במחט ותופר את שמורות עיניו שלו. מי שראה את החזיון המדהים הזה, פרי דמיונו הקודר, ולא זוכר, שיקום. אני מכל מקום, זוכר את הקטע הזה יותר מאשר את מה שקרה שעות לא רבות אחר כך בחוף שפיים - כאשר נתפסנו על ידי המשחתות הבריטיות והובלנו אחר כבוד ליפו ואחר כך ללטרון.

במהלך השנים התגבשה בפלי"ם קבוצה מובילה בחיי

כישרון המשחק של שייקה התבטא, בין השאר, ביכולתו לדבר בשפות שונות בעגה (אקצנט) מקורית ממש. יותר מהכל היה שייקה אמן החיקוי של אלה שאינם מדברים בשפתם. ערכי מדבר אנגלית, ישראלי מדבר יידיש, פולני מדבר עברית, תימני מדבר רומנית. מה לא!

המונולוג של קצין הקישור הצרפתי של האו"ם - מסייה שארמנטייה - האומר:

"ננהג בהתאם" (אקורדינגלי), הפך בפי המתרגם - אורי זוהר - שאינו יודע מילה אנגלית או צרפתית - ל"הוא מנגן באקורדיון". מצחיק? כן! מאוד מאוד! הייתם צריכים לשמוע.

שלא על הבמה, אני זוכר את שייקה כאדם תמים וישר דרך. כמעט הייתי אומר נאיבי. אהבנו אותו גם על כך, ולא רק בגלל ההנאה הרבה שהפקנו תמיד מחברתו.

שניים כבר לא יכולנו לבטא מילה אחת מרוב צחוק. הלפודות ארוכות עד שהיינו מסוגלים להבין שלמרות העדר מוחלט של טקסט, שוב השכיב אותנו שייקה על הארץ מרוב צחוק שאינו ניתן לכיבוש, עד התפקעות.

פעם אחרת ערך לי שייקה בקרן רחוב הצגת יחיד, אחד מול אחד. הוא ניצב מולי והציג לי סדרת חלופות לסצינה בנאלית: ימאי פונה לפקיד לשכת העבודה לימאים. פעם זה היה ימאי רומני פונה לפקיד פולני; פעם ימאי מרוקאי לפקיד יקה; פעם ימאי תימני לפקיד אנגלו-סקסי, ולבסוף ימאי ישראלי לפקיד ותיק בהסתדרות. המשותף לכל המצבים המאולתרים הללו היה שיח של חרשים, כשצר אחד אינו מבין מילה אחת ממה שאומר השני. מה שאני זוכר זה רק שצחקתי עד רמעות וכל הזמן שאלתי את עצמי מאין יודע שייקה, שבחיי לא ראה לשכת עבודה - בטח לא של ימאים - איך מתנהגים ומדברים פקידים ותיקים בהסתדרות?

הסירה הרביעית של הפל"ם "ויתקין" (הפלוקה הערבית)